

El temps que corre

Austriacistes, 1

Joan F. Mira

No em vaig creure el president Francisco Camps quan, fa dos o tres anys, anuncià que el 2006 seria "l'any de la Casa d'Àustria" o alguna cosa així. L'any ha arribat, i el 25 d'abril també, i de la Casa d'Àustria i de la fantasia de Camps no se n'ha tornat a saber res. Sí que vaig creure Joan Lerma quan, fa alguns mesos, en un homenatge a Ernest Lluch declarava que el seu principal punt de discrepància amb l'homenatjat era justament l'austriacisme: Lerma no compartia l'austriacisme de Lluch, Lerma per tant se situava a l'altre bàndol, que en realitat és el del seu partit. Ja som dins del tercer centenari de la guerra més important que hem perdut, i el record i els efectes dels bàndols (austriacistes, borbònics), és encara present, ni s'ha acabat ni sembla que s'acabarà. Amb commemoracions o sense. La guerra perduda, ja sabem quins efectes tingué. La guerra guanyada –guanyada pels austriacistes– hauria significat sense dubte la continuïtat de l'existència política d'aquest país/països que és el nostre, i probablement la seua adaptació i renovació. Perquè l'opció entre Carles d'Àustria i Felip de Borbó no era tan sols, ni de bon tros, una qüestió purament de drets dinàstics, sinó entre dos models diferents –explícits o implícits– per al futur de la monarquia hispànica. No és casualitat que, quan el conflicte europeu es va convertir també en guerra peninsular, els tres estats de la Corona d'Aragó prengueren partit a favor de l'Arxiduc mentre que el Regne de Castella es mantingué fermament en el camp borbònic. A Castella també hi hagué un petit nucli d'austriacistes, però sense pes decisiu, compost sobretot per membres de la noblesa, i mogut per criteris de tipus legitimista dinàstic i profundament catòlics. A Catalunya, a València i a Aragó, l'opció antiborbònica comprenia sectors molt extensos de la població i les idees i els motius que la impulsaven eren també molt complexos: des de reivindicacions antisenyorials dels camperols valencians fins a interessos comercials de la burgesia mercantil de Barcelona o la defensa rigorosa dels furs aragonesos. En tots els casos, el sentiment antifrancès va ser també un factor important, al costat dels temors i recels que suscitava un rei Borbó en contrast amb la trajectòria més laxa de l'últim rei de la casa d'Àustria. I aquesta actitud i aquests recels podien arribar a tots els grups i estaments socials. Segons un informe del 1701, procedent de València, "muchos eclesiásticos seculares y regulares por via de conbersacion explicaron su afecto al Señor Archiduque por la continuacion de la Casa de Austria en estos Dominios... de que entrando la de Borbon experimentarian el severo y riguroso governo que publican del Rey Xmo., y como la nacion francesa era tan mal admitida de estos naturales..."

Hi havia doncs, ja en 1701, un temor a la forma de govern que imposaria Felip V, i hi havia també, i molt escampada, una antipatia profunda contra la presència francesa. El sentiment antifrancès tenia com a base l'experiència de les guerres

recents, amb les invasions de Catalunya o el bombardeig de ports valencians, però es va incrementar més encara amb la presència creixent de comerciants i altres agents econòmics que eren vistos com una competència deslleial, privilegiada i excessiva. Aquesta percepció era especialment forta al País Valencià, com ho demostra la persecució i l'exili que hagueren de patir molts francesos durant el curt govern austriacista. D'altra banda, les bones i profitoses relacions comercials amb Anglaterra i Holanda van quedar tallades i prohibides des de l'inici del conflicte, amb perjudicis molt greus per a les exportacions valencianes: no deu ser casual, tampoc, que els ports més actius del país –Dénia, Alacant, Vinaròs– estigueren entre els primers llocs importants que van prendre partit per l'Arxiduc. Holanda i Anglaterra podien ser també, precisament, un model d'evolució política alternatiu a l'absolutisme monàrquic, i alguns dirigents catalans n'eren perfectament conscients. Continuarem.

"Segons un informe del 1701, procedent de València, 'muchos eclesiásticos seculares y regulares por via de conbersacion explicaron su afecto al Señor Archiduque por la continuacion de la Casa de Austria en estos Dominios... de que entrando la de Borbon experimentarian el severo y riguroso governo que publican del Rey Xmo'."